

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. עוקר הגוף דשאר מצות דברי הכל בחנק וקיום מקצת וביטול מקצת דבשאר מצות דברי הכל פטור. 1.....
- ב. ובעבודה זרה אפילו אומר היום עיבודה ולמחר בטל דברי הכל חייב ... בכל אם יאמר לך נביא עבור על דברי תורה שמע לו הוין מעבודה זרה שאפילו מעמיד לך חמה באמצע הרקיע אל תשמע לו. 3.....
- הדרן עלך אלו הן הנחנקין 6.....
- פרק אחד עשר חלק 6.....
- א. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. 6.....
- ב. ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה ואין תורה מן השמים ואפיקורוס. 7.....
- ג. שאין נותנין תרומה לכהן עם הארץ. 8.....
- ד. הכרת תכרת הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא. 10.....
- ה. חיטה שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושין צדיקים שנקברים בלבושיהן על אחת כמה וכמה. 11.....

דף צ.

א. עוקר הגוף דשאר מצות דברי הכל בחנק וקיום מקצת וביטול מקצת דבשאר מצות דברי הכל פטור

כבר התבאר לעיל דף פט: שדבר ברור¹ ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה לפיכך אם יעמוד איש² בין מן האומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש

¹ רמב"ם יסודי התורה פ"ט ה"א

² ולכאורה לפי מה שנתבאר לקמן ממשנת חכמים ומנחת חינוך שבהדיוט אין דין נביא שקר א"כ צ"ל ש"איש מבין האומות" וכו' היינו שהחזוק כנביא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממששה³. או שאמר שאותן המצוות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצוות לפי זמן היו, הרי זה נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה וחייב מיתה⁴ על שהזיד לדבר בשם ה' אשר לא צוהו שהוא ברוך שמו צוה למשה שהמצוה הזאת לנו ולבנינו עד עולם ולא איש אל ויכזב.

וכן אם עקר⁵ דבר מדברים שלמדנו מפי השמועה או שאמר בדין מדיני תורה שה' צוה לו שהדין כך הוא והלכה⁶ בדברי פלוני⁷ הרי זה נביא השקר וחייב

³ בלח"מ הקשה דקיום מקצת ובטול מקצת בשאר מצות לכ"ע הוי פטור ומשמע בהוריות פ"ק (דף ד') גבי הורו ב"ד לעקור את כל הגוף דאמרו אין נדה בתורה אין שבת בתורה אין עבודת כוכבים בתורה הרי אלו פטורים הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת כיצד אמרו יש נדה בתורה אבל הכא על שומרת יום כנגד יום פטור משמע באותה סוגיא דפירוש בטול מקצת וקיום מקצת בשאר מצות הוי שמפרש שום דבר נגד מה שקבלנו מפי השמועה ומינה נלמוד דקיום מקצת ובטול מקצת דשאר מצות דהוי הכי וא"כ לכ"ע הוי פטור אם לא עקר כל המצוה והיכי כתב כאן רבינו דכשבא לפרש במצוות פירוש שלא שמענו ממש דמשמע אפילו דקאי המצוה בדוכתא אלא שבענין הפירוש הוא משנה אותו ושיחנק הא בגמרא משמע דפטור בשאר מצות עד שיעקור גוף כל המצוה. אולם עיין מעשה רקח שתי' מצינן לפרושי דמ"ש רבינו או לפרש במצוה מן המצוות פי' שלא שמענו ממש רבינו ע"ה היינו נמי שעוקר המצוה האמיתית לגמרי ולא מקצתה דלא תימא דדוקא כשעוקר המצוה הכתובה בתורה לגמרי הוא דחייב אבל אם מודה במה שכתוב בתורה אלא שמפרש באותה מצוה פירוש אחר אף שבוזא הפי' הוא עוקר המצוה לגמרי מ"מ ביון שמודה במה שכתוב בתורה הו"א דהוי כקיום מקצת ובטול מקצת דלכו"ע פטור ואשמעינן רבינו דזה גם כן מקרי עוקר הגוף דמה לי שמודה במה שכתוב בתורה מכיון שעוקר גוף המצוה לגמרי

⁴ משמע שגם עכו"ם המתנבא בשקר חייב הנק שהרי כתב הרמב"ם שם "איש בין מן האומות" וע"ז כתב "מיתתו בחנק" וא"כ צ"ע על מה שכתב במנחת חינוך שם אות ד "ונוהגת בכל אישי ישראל" ועיין בהגה' מוהר"ש איגר מש"כ בזה ועיין אבן האזל כאן שיישב מה שהקשו האחרונים מהספר שם ה"ד

⁵ עיין ברש"ש סנהדרין פט ע"א ד"ה אפי' כוון שהקשה שבנביא המתנבא בשם עכו"ם (ל"ת כו) איתא "אפילו כיון את ההלכה לממא את הממא ולטהר את הטהור אם התרו בו בפני שנים הרי זה נחנק שנאמר ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא והוא ואזהרה שלו מכלל שנאמר ושם אלהים אחרים לא תזכירו" והכא משמע להדיא מהרמב"ם שהוא נביא שקר וכתב "ולולי דברי הרמב"ם הייתי אומר כיון דלא אמר אלא בפרט אחד מן המצוה אינו בכלל נביא השקר דדבר כתיב משמע דבר שלם וכו'

⁷ המתבונן בדברי רבינו פה ובפתיחתו לפירוש המשנה ששם ביאר דבריו בשני פרקים אלו באורך יראה כי סברתו דמצאנו בתלמוד שפסקו הלכה כדברי בית הלל נגד בית שמאי משום שהם היו נוהגין זה לזה ושונין דברי חביריהן וכן רב הלכה כמותו באיסורי משום שהיה רגיל בהוראות כמו שכתב הרא"ש פרק שור שנגח ד' וה' ושמואל כמותו בדיני משום דשכיח בבי ר"ג דשכיח דיני ב"ב דף ס"ה. ואם כן כשחקרו איך לקבוע ההלכה כדברי מי ע"ז יצאה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל, והלכה כר"א בכל מקום, משום שהב"ק נאמר על האדם, ולא על גוף דבר ההלכה פרטית, ולא על תנורו של עכנאי בפרטות, שזה שהאדם ראוי לקבוע הלכה כמותו, אין זה מופת פרטיי שכיון להאמת בדבר פלוני רק בכללות בכ"מ ראוי לפסוק כרב נגד שמואל באיסורי, וכיוצא בזה ובוזה פליג ר' יהושע ואמר אין משניחין בבת קול, אבל להכריע על הלכה פרטית לאמר הלכה כפלוני, על זה נאמר לא בשמים היא ועל זה אמרו בתמורה מ"ו שהשיב יהושע כשאמרו לו שאל לא בשמים היא, ואם נביא אמר הלכה כפלוני הרי זה נביא שקר, אבל לפסוק איך ראוי לקבוע הלכה בכל מקום

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

מיתה אע"פ שעשה אות שהרי בא להכחיש התורה שאמרה לא בשמים היא אבל לפי שעה שומעין לו בכל.

ואינו חייב מיתה⁸ אלא אם כן הוא נביא שהעיד בשקר וכגון שהוחזק לנו מכבר שנתנבא באמת, אבל אם יבוא הדיוט ויתנבא בשקר או מה שנתנבא חברו, אע"ג שודאי יש איסור, אינו חייב מיתה כיון שאין ראוי להאמין לו כלל⁹. וי"א¹⁰ שגם בהדיוט המתנבא חייב הנק.

ואם לא עקר המצוה אלא הורה שאין צריך לקיים חלק ממנה פטור מחנק¹¹.

ג. ובעבודה זרה אפילו אומר היום עיבודה ולמחר בטלוח דברי הכל חייב ... בכל אם יאמר לך נביא עבור על דברי תורה שמע לו חוץ מעבודה זרה שאפילו מעמיד לך חמה באמצע הרקיע אל תשמע לו

כבר התבאר לעיל דף פט: שאם יאמר לנו¹² הנביא שנודע לנו שהוא נביא לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה, או על מצות הרבה, בין קלות בין חמורות לפי שעה, מצוה לשמוע לו.

זוהו אינו אימות עצמו, שהאם מפני שהוא רגיל בהוראות זכה לכונן האמת בכל דבריו באיסור והיתר ויעוין עקרים במאמר אחד פרק י"ח, ועל זה יצאה ב"ק הלכה בבית הלל וכו' כמו שפירשתי, כן נראה בכוונת רבינו ודוק: (אור שמח יסודי התורה פ"ט ה"ד)

⁸ משנת חכמים מצוה ל בצפנת פענח סקי"ב מנחת חינוך שם אות ד

⁹ וכן מצאתי שכתב המאירי שם צ"א "כל מה שכתבנו בענינים אלו הוא כנביא המוחזק או בשהתחיל לעשות עצמו נביא בנתינת אות אבל כל שלא הוחזק ואינו עושה עצמו נביא בנתינת אות אלא שבדברים בעלמא הוא אומר שהוא נביא בשאר מצות אין עושין בו כלום ובע"ז דנין אותו כמסית או כמדיח לפי מה שהוא בשאר הדיוטות"

¹⁰ חזו"א סנהדרין סי' כא אות ב בסופו שהרי לא מצינו שצדקיה בן כנענה היה נביא וחשיב שם בגמ' כנביא שקר

¹¹ עיין לה"מ ומעשה רקח שם.

¹² רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ט הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרך היומי

מסכת סנהדרין

וכן למדנו מחכמים ראשונים מפי השמועה בכל אם יאמר לך הנביא עבור על דברי תורה כאלוהו בהר הכרמל שמע לו חוץ מעבודת כוכבים, והוא שיהיה הדבר לפי שעה, כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב עולה בחוץ וירושלים נבחרת לכך והמקריב בחוץ חייב כרת, ומפני שהוא נביא מצוה לשמוע לו וגם בזה נאמר (דברים יח פסוק טו) אֱלֹהֵי תִשְׁמָעוּן, ואילו שאלו את אליהו ואמרו לו היאך נעקור מ"ש בתורה (שם יב פסוק יג) הַשְּׁמֵר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עִלְתֶּיךָ בְּכָל מְקוֹם, היה אומר לא נאמר אלא המקריב בחוץ לעולם חייב כרת כמו שצוה משה, אבל אני אקריב היום בחוץ בדבר ה' כדי להכחיש נביאי הבעל, ועל הדרך הזאת אם צוו כל הנביאים לעבור לפי שעה מצוה לשמוע להם, ואם אמרו שהדבר נעקר לעולם מיתתו בחנק שהתורה אמרה (שם כט פסוק כח) לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת.

כל האמור¹³ אינו אלא בשאר מצות אבל בעבודת כוכבים אין שומעין לו ואפילו לפי שעה ואפילו עשה אותות ומופתים גדולים ואמר שה' צוהו שתעבד עבודת כוכבים היום בלבד או בשעה זו בלבד הרי זה דבר סרה על ה' ועל זה צוה הכתוב ואמר (דברים יג פסוק ג ד) וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵיךָ לְאָמֹר גִּלְכָה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרֵים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתֶם וְנִעְבְּדֶם לֹא תִשְׁמַע אֶל דְּבָרֵי הַנְּבִיא הַהוּא אוּ אֶל חוֹלָם הַחֲלוֹם הַהוּא שֶׁהֲרִי בֹא לְהַכְחִישׁ נְבוּאָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וּלְפִיכֵךְ נָדַע בּוֹדָאֵי שֶׁהוּא נְבִיא שֶׁקָר וְכָל מֵה שֶׁעָשָׂה בִּלְט וְכִשּׁוּף עָשָׂה וְחִיִּב מִיָּתֵהּ¹⁴.

וכן אם נתנבא¹⁵ דברים העתידים להיות בעולם לטובה ואמר שיהיה כך וכך ולא באה הטובה שאמר בידוע שהוא נביא שקר שכל דבר טובה שיגזור האל אפילו על תנאי אינו חוזר ולא מצינו שחזר בדבר טובה אלא בחרבן ראשון כשהבטיח לצדיקים שלא ימותו עם הרשעים וחזר בדבריו וזה מפורש במסכת שבת אפילו נפל דבר קטן בידוע שהוא נביא שקר ואם באו דבריו כולן יהיה בעינינו נאמן.

בדברי הפורענות¹⁶ שהנביא אומר כגון שיאמר פלוני ימות או שנה פלונית רעב או מלחמה וכיוצא בדברים אלו אם לא עמדו דבריו אין בזה הכחשה לנבואתו ואין

¹³ שם הלכה ה

¹⁴ ועיין ח"י הר"ן סנהדרין צ ע"א שהקשה שלפי המבואר שם בנמו' במח' רב המנונא ורב הסדא שם לכו"ע אם מדיח לע"ז ואפילו בעשה ול"ת שבה כגון ונתצתם את מזבחותם חייב סקילה כמסית והרמב"ם כאן כתב שחייב חנק ועיין ל"ת כו מש"כ בזה

¹⁵ שם פרק י הלכה יא

¹⁶ שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אומרים הנה דבר ולא בא שהקב"ה ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה ואפשר שעשו תשובה ונסלח להם כאנשי נינוה או שתלה להם.

י"א¹⁷ שנביא שקר האומר לך עבוד אלהים אחרים¹⁸ אע"פ שלא שמע בדבריו משעה שקבל דבריו עובר. וי"א¹⁹ שאינו עובר אא"כ עושה כדבריו.

ואפילו התנבא²⁰ רק פעם אחת בשם עכו"ם²¹ אפילו אם היה נביא אמת אפילו אמר לעשות דבר הרשות כגון בנו מזבח וכיו"ב השומע אל דבריו עובר²² בלאו (שם) לא תשמע אל דברי הנביא ההוא.

י"א²³ שבכלל לאו זה שלא לשמוע כל נבואה מנביא שקר²⁴ ואפילו לא התנבא לע"ז אלא שלא נתקיימו דבריו או אפילו התנבא לקיים המצוה²⁵.

¹⁷ יראים סי' שסח [עז]

¹⁸ ואפשר שהיראים חולק על הרמב"ם שהרי היראים איירי באומר לו לילך לעבוד אלוהים אחרים וע"ז חייב מיד הקהלה אבל במתנבא בשם ע"ז ואינו אומר לו לעבוד ע"ז אפשר שלפי דברי אינו עובר בקבלת דברי בלבד ועוד שהיראים מחייב במקבל דברי וברמב"ם משמע שאפילו אם אינו מקבל אלא רק מהרהר שמא אמת הם כבר חייב

¹⁹ רמב"ן בהשגות ל"ת כח

²⁰ משנת חכמים סי' כט יבין שמועה אות א צפנת פענח אות ב

²¹ והכי קאמר קרא אם יקום בקרבך נביא אמת ובעוד שהוא נביא אמת ונתן לך אות או מופת על דברים שאמר לו הקב"ה ובא האות והמופת שאמר ואח"כ נעשה נביא שקר ואומר לך עבוד עבודת כוכבים ויכול אתה לסמוך עליו בהרבה אותות שראית על ידו לכך נאמר לא תשמע וכו' (חזקוני עה"ת שם)

²² ולכאורה לפי"ז משכחת ליה שילקה בלאו זה שהרי עם עשה כדבריו הרי עבר במעשה וצ"ע

²³ הגר"פ שם בדעת רס"ג

²⁴ ולכאורה צ"ע שהרמב"ם בפ"ח מיסודי התורה ה"ג כתב "לפיכך אם עמד הנביא ועשה אותות ומופתים גדולים ובקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שומעין לו וכו' לפיכך אמרה תורה שאם בא האות והמופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, שהרי זה בא אליך באות ומופת להכחיש מה שראית בעיניך והואיל ואין אנו מאמינים במופת אלא מפני המצות שצונו משה היאך נקבל מאות זה שבא להכחיש נבואתו של משה שראינו וששמענו". וא"כ ס"ל שזה שייך על כל נביא שקר ולא רק במתנבא בשם עכו"ם וצ"ב

²⁵ ועיין שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרנב שאלת עלה דהא דקים לן שאם עמד מי שהוא מוחזק בנבואה ונודע לנו בבירור שהוא נביא וצוה לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מעכו"ם שומעין לו וכו' וקשה עליך לקבל שאם יקום נביא מוחזק בנבואה ויאמר מצוה להרוג את פלוני או עיר פלונית או לעלות על עיר פלוני לשלול שלל ולבזו בו ולגזול ולחמוס אותם כדי לעשות גדר וסייג לתורה איך נשמע אליו כיון שאין ב"ד נראה להם לעשות כן וכו' תשובה גם בעיני יפלא עד שעלה בדעתי לומר שאין הדברים אמורים אלא במצות שבין אדם למקום אבל במצות שבין אדם לחבירו אין שומעין לו אלא שראיתי דגרסינן סוף הנחנקין (צ"ע"א) אמר אבהו בכל אם יאמר לך נביא עובר על דברי תורה שמע לו חוץ מעבודת כוכבים שאפשר מעמיד לך חמה באמצע הרקיע אל תשמע לו תניא ר' יוסי הגלילי אומר הגיעה תורה לסוף דעתה של ע"ז לפיכך נתנה תורה ממשלה בה שאפי" מעמיד לך חמה באמצע הרקיע אל תשמע לו ע"כ הרי לך בהדיא שאין להוציא מהכלל אלא ע"ז לפי שיש לה ממשלה להעמיד חמה באמצע הרקיע ואמרה תורה לא תשמע לו לפי שיבואו להמשך אחריה אבל בשאר המצות דליכא האי מעמא שומעין לו. ואע"ג דאמר ר' עקיבא ח"ו שהקב"ה מעמיד חמה לעוברי רצונו אלא כגון חנניה בן עזור שמתחלתו נביא אמת ולבסוף נביא שקר כר' יוסי הגלילי קי"ל דאתי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אפילו נבואה שרואה אדם בעצמו והיא נבואת אמת אסור לו לבטל מצוה אחת מן התורה משום נבואתו²⁶

הדרן עלך אלו הן הנחנקין

פרק אחד עשר חלק

א. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר

ר' יוחנן כוותיה ואמרינן בכל דוכתא למה נקראו כשפים לפי שמכחישים פמליא של מעלה. ותו דאפי' תימא דפליג ר' עקיבא אמעמא מודה אדינא דדוקא ע"ז משום דאתי לאמשוכי אבתרה ותו דא"ר יוחנן בכל אם יאמר לך נביא עבור על דברי תורה משמע על כל דברי תורה ואע"ג דאמר ר' יוחנן גופיה אין למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר בהם חוץ הנ"מ היכא דפרישו הם ז"ל דאין הכלל כולל אבל מן הסתם הכל בכלל. והטעם שמי שצוה על המצות כלם הוא שצוה ואמר אליו תשמעון. וכיון שהוא מצוה לעבור ויש לו טעם לקיים התורה ושאר מצותיה כמעשה אליהו אליו תשמעון אפי' להרוג את הנפש או להחרים עיר מן הערים ודומה למה שאמרו שמעתי שמכין ועונשין שלא מן הדין לפי הוראת שעה ולעשות גדר לתורה ולמצותיה כך נ"ל.²⁶ "ולבל יתחכם האדם הגדול שהשגתו מרובה. לומר אנכי הרואה סוד ומעמי המצות בכחות ועולמות העליונים שראוי לי לפי שורש נשמתני או למי ומי לפי שורשו לעבור ח"ו על איזה מצוה. או לדחות שום פרט מפרטי המעשה לעשותה במגרעת אף דקרוק אחד מד"ס. או לשנות זמנה ח"ו. ולזה סיימה התורה ולא קם נביא כמשה. וכמו שלמדו ז"ל אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה וכמו שסמכה התורה (דברים י"ג) את כל הדבר אשר אנכי מצוה כו' לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו וגו'. שגם כי יקום בקרבך נביא וגו' ר"ל והוסיף או לגרוע ח"ו. לא תשמע אל דברי הנביא ההוא. אחרי ה' אלקיכם תלכו וכו'. והרי חזקיהו המלך שראה ברוח הקודש דנפקין מיניה בנין דלא מעלי. ולכן לא נסיב אתתא (ברכות י' ע"א) וכוונתו לש"ש שלא להרבות רשעי עולם. עכ"ז בא אליו ישעיה בדבר ה' ואמר לו כי מת אתה וכו' ולא תחיה לעה"ב. משום דלא עסקת בפ"ו. ולא הועיל לו כל עוצם צדקותיו הנוראים להביאו לחיי עוה"ב בשביל שסבר להפטר ממצוה א' מתורת משה. אף שכן ראה בהשגת רוח קדשו דיפקון מיני' בנין דלא מעלי. וגם שהיה בשב ואל תעשה. כי טעמי מצות עד תכליתם לא נתגלו עדיין לשום אדם בעולם אף למשרע"ה" (נפש החיים שער א פרק כב)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כל הרשעים²⁷ שעונותיהן מרובים²⁸ דנין אותן כפי חטאייהם²⁹, ויש להן חלק לעולם הבא שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא אף על פי שחטאו שנאמר (ישעיהו ס פסוק כא) וְעַמּוֹד בְּלִים צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ³⁰, ארץ זו משל, כלומר ארץ החיים והוא העולם הבא³¹.

ב. ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה ואין תורה מן השמים ואפיקורוס

²⁷ רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ה

²⁸ קשה דהרי אמרו בגמרא דאי רובא עונות ויש בהם עון דפושעי ישראל לית להו תקנה שנשמתם נשרפת ונעשו אפר תחת רגלי הצדיקים ואיך כתב רבינו וכן כל הרשעים שעונותיהם מרובים ומשמע שנכנסו בכלל אותם הרשעים שעונותיהם מרובים ויש בהם עון דפושעי ישראל ובגמרא אמרו דלית להו תקנה והיכי כתב רבינו דיש להם חלק לעוה"ב. ונראה לענ"ד לתרץ דס"ל לרבינו דכיון דדנין אותם הרשעים נמי י"ב חדש בגהינם ובוה נצרפים בצרוף גהינם כמטהר כסף ואח"כ נעשים אפר תחת רגלי הצדיקים זה עוה"ב שלהם דהרי הצדיקים בעוה"ב הם יושבים והם יהיו שם נמי אפר תחת רגליהם ומ"ש בגמרא דלית להו תקנה היינו בערך שאר הרשעים דיש להם תקנה אחר הגהינם ויש להם חלק בעוה"ב כמו הצדיקים אבל כיון שאינן נידונים בגהינם לדורי דורות מיקרי לדידהו עוה"ב הנעשה להם להיותם אפר תחת רגלי הצדיקים וכעין זה תירץ מרן כ"מ ז"ל יעו"ש. בארות המים שם

²⁹ במאירי כבר ידעת שכל שזכויותיו מרובין על עונותיו נקרא צדיק וכל שמעשיו שקולים נקרא בינוני ושעונותיו מרובין מזכויותיו נקרא רשע, וכן ידעת בענין זה שאין הכל תלוי במנין לבד אלא אף לפי גודל העונות או הזכות, יש זכות שהוא שקול כנגד כמה עונות ויש עון שהוא שקול כנגד כמה זכות וברוך בעל המאזנים, ובא ולמד עכשיו שאף הרשעים יש להם חלק לעוה"ב אלא שנדונים כפי רשעם בגודל עונש ובאריכות זמן הראוי להם על פי משפט הישר, אא"כ בעבירות ידועות שנתפרשו כאן ומהם שנתפרשו במקומות אחרים, ולהודיע שלא כוון בזה להביא במאמרו מי שעבד ע"ז או כופר באלהות וכן כל שיחטא בפנות התורות וביסודות הדתיות הביא ראיתו מאמרו ועמך כולם צדיקים כלומר מאחר שהאמין את שראוי להאמין עד שהוא מכלל העם אין רוב החטאים מפקיעין ממנו שם הצדיק עד שיגורש מנחלת העוה"ב מכל וכל אלא עונש כפי רשעו ולא יקופח אח"כ שכרו ומדורו לפי כבודו בין רב למעט.

³⁰ הגר"ח מוואלוז'ין בס' רוח חיים כ' ידוע כי בעת יעלה על רעיוני איש לעשות מצוה נעשה רישומו למעלה ומתעורר עליו אור מקיף מהקדושה וסוכך באברתו והאדם בתווד הוא לו לעזר ולסעד לגומרה כי הוא יושב כמו בגן עדן ממש מקום קדוש, והקדושה מלבשתו, וע"י גמר המצוה יותר מתחזק הלבוש ומאיר, והאור מסתלק אח"כ לגן עדן וזהו שכרו לעתיד, וכן ר"ל ע"י עון מתדבק בו וסובב אותו כח הרע וכו', וז"ש שכר מצוה מצוה כי שכר מצוה היא המצוה עצמה נותנים לו בשכרו והוא האור המקיפו והוא יושב כמו בגן עדן והלוא אז ניקל לו לעשות מצוה אחרת, ולהיפוך ח"ו בעבירה כו', וע"כ לא אמר התנא כל ישראל יש להם חלק בעוה"ב ואמר לעוה"ב, כי בעוה"ב הלשון מובן כי הוא דבר בפני עצמו המוכן ומי שיזכה במצות נותנים לו משם, אבל אמרו לעוה"ב היינו שהוא עושה עתה העוה"ב במעשה המצוה והיא מעשה ידי האדם עצמו כי המצוה היא עצם השכר והאור הוא בג"ע בחיי האדם ולעתיד זהו שכרו.

³¹ נראה דרבינו ס"ל דהאי עולם הבא היינו גן עדן וכן נראה מ"ש פי"ב מהלכות מלכים והיינו משום דמפרש דיום הדין היינו יום המיתה אבל התוספות ז"ל כתבו שם דהך יום הדין היינו תחיית המתים והך עולם הבא היינו אחר התחייה שהוא קיים לעולם. מעשה רקח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואלו הן שאין³² להן חלק לעולם הבא אלא נכרתים ואובדין ונידונין על גודל רשעם והטאתם לעולם ולעולמי עולמים, המינים והאפיקורוסין והכופרים בתורה, והכופרים בתחיית המתים ובביאת הגואל, המורדים ומחטיאי הרבים, והפורשין מדרכי צבור, והעושה עבירות ביד רמה בפרהסיא כיהויקים, והמוסרים ומטילי אימה על הצבור שלא לשם שמים, ושופכי דמים, ובעלי לשון הרע, והמושך ערלתו³³.

דף צ:

ג. שאין נותנין תרומה לכהן עם הארץ

תרומה³⁴ של תורה³⁵ אין אוכל אותה אלא כהן מיוחס³⁶, אבל כהני חזקה³⁷ אוכלין בתרומה של דבריהן בלבד. דהיינו תרומה בזה"ו שאינה אלא

³² שם הלכה ו

³³ רבינו [לא] הזכיר סברת ר' עקיבא דאמר אף הקורא בספרים החיצונים והלוהש על המכה. ולא סברת אבא שאול דקאמר אף ההוגה את השם באותיותיו, דודאי פסק כתנא קמא ועם כל זה הקורא בספרים החיצונים דאסור הביאו רבינו בהל' ע"ז פ"ב ה"ב שכן פי' בפירוש המשניות שהם ספרי מינים והם ספרים שחברו עובדי ע"ז. והלוהש על המכה נמי הזכירו שם בפ"א הי"ב. והוגה את השם נמי הזכירו רבינו לאיסורא בהל' נשיאות כפים פי"ד הי"י ע"ש. והתם בפ"ק דע"ז מאי דפריך על ר' הנינא בן תרדיון והיכי עביד הכי והתנן וכו' הכוונה דהן אמת דאבא שאול הוא דאמר כן דאין לו חלק לעוה"ב ואין הלכה כן. מ"מ לא פליגי מן הקצה אל הקצה דלרבנן אפי' איסורא ליכא אלא דרבנן פליגי דסברי חלק לעוה"ב יש לו אבל איסורא מיהא איכא לכו"ע כן נ"ל. ועיין להרב החב"ב ולק"מ. בן ידיד

³⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ב

³⁵ דהיינו בזמן בית ראשון שאז הי' תרומה מה"ת וכן לענין חלה

³⁶ היינו שבאו ב' עדים והעידו עליו כב"ד שהוא כהן בן פלוני ופלוני בן פלוני כהן עד איש שאינו צריך בדיקה והוא כהן ששימש ע"ג המזבח שאילו לא בדקו ב"ד הגדול אחריו לא היו מניחין אותו לשמש

³⁷ דהיינו שהעיד עליו עד אחד אפי' אביו או קרוב אחר שהוא כהן או שהי' כתוב בשטר פלוני כהן לזה מפלוני והלוהו כך וכך והעדים מלמטה או שהעיד עליו עד א' שנשא כפיו או שקרא בתורה ראשון וקרא אחריו לוי או שאכל תרומה או שחלקו לו תרומה על הגורן ואפי' מעיד מה שזוכר בקמנותו שהי' איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול ולאכול בתרומתו לערב או שהי' חולק עמנו תרומה או שהיינו מוליכים חלה ומתנות לפלוני כהן ע"י עצמו [אבל לא ע"י אחר] בכל אלו נאמן להחזיק זה הכהן לאכול בתרומה של דבריהם אבל אם הי' גוי או עבד כשראה דברים אלו והעיד אחר שנתגייר ונשתחרר אינו נאמן אבל אם בא ואמר כהן אני אינו אפי' כהן חזקה ואינו אוכל אפי' בתרומה של דבריהן ע"פ עצמו ואין חולקין לו תרומה אא"כ הי' מסיח לפי תומו. דרך אמונה שם יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מדרבנן³⁸. בזמנינו שהמנהג שהכהנים והלויים עוליין לכהונה ע"פ עצמן אין להם אפי' דין כהני חזקה כנ"ל ולכן אין נוהגין היום לתת לכהנים תרומה להסיקה תחת תבשילו וכן חלה ואפי' חלת חו"ל אין נותנין לא לכהן קטן ולא לגדול שטבל³⁹.

ותרומה טהורה בין תרומה גדולה בין תרומת מעשר בין של תורה בין של דבריהן, אינה ניתנת אלא לכהן תלמיד חכם⁴⁰, וצריך שיעידו עליו ב' עדים שאינם עמי הארץ שהוא ת"ח, מפני שאסור לאכול תרומה טמאה, וכל עמי הארץ בחזקת טומאה מפני שאינן בקיאים בדיני טומאה וטהרה, לפיכך י"א⁴¹ נותנין תרומה טמאה לכל כהן שירצה⁴². וי"א⁴³ שאסור ליתן מדינא לע"ה אפי' תרומה טמאה, ורק כהן ת"ח אלא שאינו אוכל חולין בטהרה בזה הקילו ליתן לו תרומה טמאה אבל לא תרומה טהורה, ורוב הראשונים⁴⁴ הסכימו שאם יש כאן כהן חבר אסור ליתן לע"ה רק לחבר, אבל אם אין כהן חבר א"צ להמתין לו אפי' הוא במקום קרוב, או לשלוח לו, ויכול ליתן לכהן ע"ה תרומה טמאה, אבל לא טהורה.

³⁸ כן אפי' בזמן הבית בתרומת ירקות [או שאר פירות חוץ מדגן תירוש ויצהר להסוברים שכולן מדרבנן ודעת הראב"ד דרק תרומת חו"ל אוכלין כהני חזקה וי"א דדוקא בתרומה הנשרפת נותנין לו שיהנה משרפתה ולא בנאכלת.

³⁹ ואף על גב שנותנין פדיון הבן לכהן ומברכין עליו וכן הם מברכין על נשיאות כפים וסומכין על חזקתן מ"מ לענין נתינת תרומה חששו חו"ל שאם יתנו יתרבו העוליין ע"פ עצמן בשקר ולכן ראוי שלא ליתן וכן אין לתת מעש"ר ללויים בזה"ז כיון שעוליין ע"פ עצמן וא"צ אפי' להעלותן בדמים ומ"מ י"א שיש מדת חסידות ליתן ללוי המעש"ר וכ"ז בודאי טבל אבל בספק א"צ לתת אפי' בזמן הבית וכ"ז בתרומה ומעש"ר אבל מעשר עני חייבין לתת גם בזה"ז אם הוא ודאי טבל שהרי יש לנו ודאי עניים. דרך אמונה שם כ

⁴⁰ בדיעבד אם נתנן לכהן ע"ה זכה בהן שהאיסור ליתנו לע"ה אינו אלא מדרבנן. שם כד

⁴¹ דעת הרמב"ם שם

⁴² שאין כאן חשש שיטמא ואין חוששין שיאכלנה בטומאה שכיון שיודע שהיא טמאה אינו חשוד לאוכלה ורק לפעמים טועה לומר על טמא טהור ומ"מ מצוה מן המובחר ליתן אפי' תרומה טמאה לכהן חבר ולא לע"ה דילפי' בגמ' מקרא דכל מתנות כהונה אין ליתן לע"ה,

⁴³ ר"ש ורא"ש חלה פ"ד מ"ט וכ"כ בתו' הרא"ש חולין ק"ל ב' וכ"כ דעת הראב"ד כאן מדסתם וכ"כ הכ"מ ור"י קורקוס והרדב"ז נסתפק בזה אם דעתו כהר"ש או כהתו':

⁴⁴ (צו) תוס' חולין ק"ד ב' ק"ל ב' בכורות כ"ז ב' והר"ן והרמב"ן והרשב"א והריטב"א והמאירי בחולין ק"ל ב' וכ"כ הגר"א בשנו"א בחלה וכ"כ הרמב"ן בה' חלה והא"ז ה' חלה סי' רנ"א:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכן אם יש כהן חבר ואין רוצה לקבל או אפי' רוצה לקבל אבל הוא עשיר וא"צ לכך ויש כאן כהן ע"ה שהוא עני וצריך לכך, ואם לא יתנו לו יצטרכו לתת לו חולין שהרי מצווין לפרנסו, מותר ליתן לו תרומה טמאה אבל לא טהורה. וכן הלכה⁴⁵.

וכן מעשר ראשון⁴⁶ דינו כמתנות כהונה ואין ליתנו ללוי ע"ה כשיש חבר ואשת חבר כחבר.

ד. הכרת תכרת הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא

הטובה הצפונה⁴⁷ לצדיקים היא חיי העולם הבא והיא החיים שאין מות עמהן והטובה שאין עמה רעה, הוא שכתוב בתורה (דברים כב פסוק ז) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים, מפי השמועה למדו לְמַעַן יִיטַב לָךְ לעולם שכולו טוב וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים לעולם שכולו ארוך, וזהו הוא העולם הבא, שכל הצדיקים הוא שיזכו לנועם זה ויהיו בטובה זו.

ופרעון הרשעים הוא שלא יזכו לחיים אלו אלא יכרתו וימותו, וכל מי שאינו זוכה לחיים אלו הוא המת שאינו חי לעולם אלא נכרת ברשעו ואבד כבהמה, וזהו כרת הכתובה בתורה שנאמר (במדבר טו פסוק לא) הַכָּרַת תְּפִירַת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, מפי השמועה למדו הַכָּרַת בעולם הזה תְּפִירַת לעולם הבא, כלומר שאותה הנפש שפירשה מן הגוף בעולם הזה אינה זוכה לחיי העולם הבא אלא גם מן העולם הבא נכרתת⁴⁸.

⁴⁵ בשו"ע יו"ד סי' ס"א ס"ז גבי מתנות וע"ש ביד אפרי

⁴⁶ שרף אמונה שם כה

⁴⁷ רמב"ם הלכות תשובה פרק ח הלכה א

⁴⁸ וז"ל הרמב"ן ז"ל אשר כתב בזה ותשכיל כי הכריתות הנזכרים בנפש בטחון גדול הוא בקיום הנפשות אחרי המיתה ובמתן השכר בעולם הנשמות כי באומרו ונכרתה הנפש מקרב עמה ונכרתה הנפש היא מעמיה יורה כי נפש החוטאת היא תכרת בעונה ושאר הנפשות אשר לא חטאו תהיינה קיימות בזיו העליון ולכך הוא מפרש הנפש היא עונה בה כי בעון אשר הוא בה יכריתנה. ומעם זה הענין כי נשמת אדם נר ה' אשר נפח באפינו מפי עליון ונשמת שדי כמו שנאמר ויפח באפיו נשמת חיים הנה היא בעניינה לא תמות ואיננה מורכבת שתפרד הרכבתה ותהיה לה סבת הוייה והפסד כמורכבים אבל קיומה ראוי והיא עומדת לעד כקיום שכלים הנבדלים ולכך לא יצטרך הנה לומר כי בזכות המצות יהיה קיומה אבל יאמר כי בעונש העבירות תתנאל ותטמא ותכרת מן הקיום הראוי. והוא הלשון שתפסה בהם התורה כרת כענף הנכרת מן האילן והוא שאמרו חכמים ז"ל מקרב עמה ועמה שלום כי הכרת של נפש החוטאת יורה על קיום שאר הנפשות שלא חטאו והן עמה שהן בשלום, וכבר פירשתי שכל היעודים שבתורה בהבטחות או בהתראות כולם מופתים מן הנסים הנסתרים ובדבר מופתי תבטיח ותזהיר התורה לעולם ולכן הזהיר בכאן בכרת שהוא ענין נסיי ולא הבטיח בקיום שהוא ראוי עכ"ל בפ' אחרי מות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הנקמה⁴⁹ שאין נקמה גדולה⁵⁰ ממנה שתכרת הנפש ולא תזכה לאותן החיים שנאמר הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עֲוֹנָה בָּהּ, וזה האבדון הוא שקורין אותו הנביאים דרך משל באר שחת ואבדון ותפתה ועלוקה וכל לשון כלייה והשחתה קוראין לו לפי שהיא הכלייה שאין אחריה תקומה וההפסד שאינו חוזר לעולם.

ה. חיטה שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושי צדיקים שנקברים בלבושיהן על אחת כמה וכמה

העולם⁵¹ הבא אין בו גוף וגויה⁵² אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת, הואיל ואין בו גויות אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא דבר

⁴⁹ שם הלכה ה

⁵⁰ ממ"ש רבינו נראה שאין שום עונש וצער אחר לרשע אלא הכרת הוה בלבד. ודבר זה אינו לא כפי דברי תורה ולא כפי דברי רז"ל שהרי לדברים אלו אין עונש האדם אלא כרת ואין התורה מחייבת כרת לכל אדם. ונמצאת פוסר במענה זו את כל החוטאים מן העונש. ועוד לדעת זו עשית את העובר על כרת אחת ואפיקורוס הכופר בעיקר ושופך דמים שוים בדיניהם וזה דבר הפך הדעת והפך התורה. וכתב הרמב"ן ז"ל שח"ו לא עלה דבר זה על דעת רבינו ז"ל אלא דבריו ז"ל על סוף האבדון וכליון החרוץ שאין אחריו עונש ונקמה שהוא הכרת שהוא ביטול הנפש וכלל בה שביטול זה הוא מלבד מה שנתייסרה תחלה בעונש גיהנם ביסורין גדולים והוא עונש גדול ואבדון חמור שאבדה הנפש הנועם הגדול שהיתה ראויה לו מצד שהיתה זכה שלוקחה ממקום כבוד המלאכים או למעלה מהם שהוא זכות הצדיקים ומעלתם. וכ"כ כתב לעיל פרק ג' כל הרשעים שעונותיהם מרובים דנין אותם כפי חטאם ויש להם חלק לעוה"ב ואלו שאין להם חלק לעוה"ב אלא נכרתים ואובדין ונדונין כפי גודל רשעם וכו', הרי שהפריש בין חייבי כריתות גמור ובין הנידון כפי רשעו ואם אין שם יסורין מה חילוק יש אלא דעתו כדפרישית, עכ"ל

⁵¹ רמב"ם שם הלכה ב

⁵² רבינו סובר דעוה"ב ותחיית המתים תרי מילי נינהו ועוה"ב הוא אחר המות ותחיית המתים אח"כ שיחיו המתים. והרמב"ן ז"ל ואחרים חלקו עליו ואמרו דתחיית המתים הוא עוה"ב והביאו ראיה לדבריהם ממה שאמרו בפי' חלק (דף צ' א) על מתני' דהאומר אין תחיית המתים מן התורה תנא הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהיה לו חלק לעוה"ב. וכמ"ש הרב בעל עקרים במאמר רביעי פ' ל"א והוא ז"ל תירץ שם דיש שני מיני עוה"ב אחד אחר המות קודם תחיית המתים ואחד אחר תחיית המתים ולשני אלו קראו עוה"ב. ובזה תירץ קושיא זאת כמו שמבואר שם. ועדיין קשה לי קושיא אחרת על רבינו דא"כ דמוקי האי קרא לעולם שכלו טוב ולעולם שכלו ארוך בעוה"ב. ובגמ' סוף חולין (דף קמ"ב א) אמרינן תניא דבי ר' יעקב אומר אין לך כל מצוה ומצוה שבתורה שמתן שכרה בצדה שאין תחיית המתים תלוי בה בכבוד אב ואם כתיב למען יאריכון ימיהם ולמען ייטב לך וכו' בשילוח הקן וכו' הרי שאמר לו אביו וכו' היכן אריכות ימיו וכו' אלא למען יאריכון ימיהם בעולם שכלו ארוך ולמען ייטב לך לעולם שכלו טוב, ע"כ. ובשלמא לשאר המפרשים שפירשו דהאי קרא בתחיית המתים ועוה"ב הוא מילתא נינהו ז"ל דה"ק ודאי דמהאי קרא תוכל ללמוד שיש תחיית המתים דאל"כ איך אמר והארכת ימים והלא לא שייך אלא באדם החי ולא שייך לו אריכות ימים אחר המות לכך ודאי הוי הן בעודו חי והיכן הוא אריכות ימיו אלא ודאי שעתיד לחיות, אבל רבינו שפירש האי קרא בעוה"ב א"כ איך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מכל הדברים שגופות בני אדם צריכין להן בעולם הזה, ולא יארע דבר בו מן הדברים שמארעין לגופות בעולם הזה⁵³, כגון ישיבה ועמידה ושינה ומיתה ועצב ושחוק וכיוצא בהן, כך אמרו חכמים הראשונים העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא תשמיש אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה, הרי נתברר לך שאין שם גוף לפי שאין שם אכילה ושתיה⁵⁴, וזה שאמרו צדיקים יושבין דרך חידה אמרו, כלומר הצדיקים מצויין שם בלא עמל ובלא יגיעה, וכן זה שאמרו עטרותיהן בראשיהן כלומר דעת שידעו שבגללה זכו לחיי העולם הבא מצויה עמהן והיא העטרה שלהן כענין שאמר שלמה בעטרה שעטרה לו אמו, והרי הוא אומר ושמת עולם על ראשם ואין השמחה גוף כדי שתנוח על הראש כך

קאמר ר' יעקב שמכאן נוכל ללמוד דיש תחיית המתים דלמא תחיית המתים ליכא והאי קרא לא הוי אלא לעוה"ב שהוא הבא לאדם אחר המות. וכבר אפשר לומר דרבינו מוקי קרא דלעולם שכלו טוב לעוה"ב וקרא דכולו ארוך לעולם התחייה דשם שייך אריכות ימים ומשם נלמוד התחייה. אבל הלשון שכתב כאן למען יאריכון ימך לעולם שכלו ארוך ולמען ייטב לך לעולם שכלו טוב וזהו העוה"ב וכן לקמן בפ"ט משמע דס"ל דוהארכת ימים נמי איירי בעוה"ב ולכך צ"ע. לח"מ שם הלכה א

⁵³ כס"מ כתב הראב"ד דברי האיש הזה בעיני וכו'. ויהיו העטרות כמשמען ולא יהיה משל, עכ"ל:

ול"נ שאין חילוק בין רבינו להראב"ד אלא בשמות בלבד. דלרבינו העולם שלאחר המות נקרא העוה"ב וכמ"ש בסוף פרק זה ז"ל. זה שקראו אותו חכמים עוה"ב לא מפני שאינו מצוי עתה וזה העולם אובד ואח"כ יבא אותו העולם אין הדבר כן אלא הרי הוא מצוי ועומד שנאמר אשר צפנת ליראיך ולא קראוהו עוה"ב אלא מפני שאותם החיים באים לו לאדם אחר חיי העולם הזה שאנו קיימים בו כגוף ונפש וזהו הנמצא לכל אדם בראשונה, עכ"ל. וכל אותם המאמרים שהביא הראב"ד הם לעולם התחייה והראב"ד ז"ל קורא לעולם התחייה עוה"ב ובכך עלו דברי שניהם כהוגן ואלו ואלו דברי אלהים חיים:

כך אמרו חכמים הראשונים העוה"ב וכו'. מימרא דרב סוף פרק היה קורא (ברכות י"ז):

לח"מ העולם הבא אין בו גוף וגויה וכו'. בברכות (דף י"ז א) אמרו מרגלא בפומיה דרב העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתייה וכו'. ורבינו אזיל לטעמיה דסובר דעוה"ב ותחיית המתים תרי מילי נינהו ולכך כתב דבעוה"ב אין בו גוף כלל כי אינו אלא לנפשות שהוא העולם הבא לאדם אחר המות ולכן אמר רב דאין בו לא אכילה ולא שתייה אבל לעולם התחייה ודאי שיש גוף שהתחייה גם כן היא לגופות ויש שם אכילה ושתיה: והראב"ד ז"ל נדמה לו שרבינו סובר דעוה"ב היינו תחיית המתים ולכך תפס עליו דברי האיש הזה קרובים למי שאומר אין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות מפני שהוא סובר דעוה"ב הוא עולם התחייה ולכך פירש דמאי דקאמר רב אין בו לא אכילה ולא שתייה אינו ר"ל שלא יהיה שם גוף אלא יהיה שם גוף אבל יהיה כגוף של מעלה שהוא אך שלא יהיה צריך אכילה ושתיה. וכבר נתבאר דעת רבינו ז"ל:

⁵⁴ ובראב"ד השיג העוה"ב אין בו גוף. א"א דברי האיש הזה בעיני קרובים למי שאומר אין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד, וחיי ראשי לא היה דעת חז"ל על זה שהרי אמרו כתובות (דף ק"א) עתידין צדיקים שיעמדו בלבושיהון ק"ו מחטה וכו' וכן היו מצוין לבניהם (שבת ק"ד) אל תקברוני בכלים לבנים ולא בשחורים שמא אזכה, וכן אמרו (סנהדרין צ"ב) שלא ישובו הצדיקים לעפר אלא עומדין בנוייתם, וכן אמרו (שם /סנהדרין /צ"א) במומם עומדין ומתפאיין, וכל אלה מוכיחים כי בנוייתם הן עומדין חיים, אבל אפשר שהבורא ישים גוייתם חזקות ובריאות כגוית המלאכים וכגוית אליהו זכור לטוב ויהיו העטרות כמשמען וכפשוטן ולא יהיה משל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

עטרה שאמרו חכמים כאן היא הידיעה, ומהו זהו שאמרו נהנין מזיו שכינה
שיודעים ומשיגין מאמתת הקדוש ברוך הוא מה שאינם יודעים והם בגוף
האפל השפל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

